

RUSZENIE (207) *sb n*

-enie (204), -ęnie (3).

-e- (110), -é- (3); -e- : -é- *SarnStat* (100:3); *końcowe e pochylone*.

sg *N* ruszenie (55); -é (22), -(e) (33). $\diamond$ *G* ruszenia (59); -ą (54), -a (1) *MycPrz*, -(a) (4). $\diamond$ *D* ruszeniu (5). $\diamond$ *A* ruszenie (42); -é (24), -(e) (18). $\diamond$ *I* ruszeniem (15) *UstPraw* (2), *ModrzBaz* (3), *OrzJan* (2), *SarnStat* (4), *GrabPospR* (2), *PowodPr*, *VotSzl*, ruszenim (6) *ZapWar* (4), *OrzRozm*, *SienLek*; ~ -ém (5), -em (1), -(e)m (9); -ém : -em *OrzJan* (1:1). $\diamond$ *L* ruszeniu (23). $\diamond$ *pl* *A* ruszenia (2).

Składnia przydawki dopełniającej równoznacznej z dopełnieniem sprawcy: ruszenie od kogo (3).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVII(XVIII) w.

I. Rzeczownik od „ruszyć” (178) :

1. *Dotknięcie; tactio, tactus Mącz* (2) : *Tactio, Rużenie/ dotknięcie. Mącz* 439d, 439d.

2. *Usunięcie z urzędu* (1) :

Wyrażenie: »ruszenie [kogo] z miejsca« (1): *IZ Dołtoieńftw y Vrzędów po Séymie blifko przefzłym/ wedle ftáręgo zwyczáiu przez nas podánych niegodzi fie nam brác/ y od tych/ którym łą dáné/ oddalác y brác: boby tákowe ofób zacnych rużenie z mieýśc [quod talis deturbatio et degradatio personarum insignium JanStat 296]/ imięniu ich przyniołto nieiákié zelżenie *SarnStat* 80.*

3. *Wywołanie czegoś, przyczynienie się do czegoś* (6) :

a. *O reakcjach emocjonalnych: poruszenie, zainteresowanie, impuls; w przen* (1) :

Wyrażenie: »serdeczne ruszenie« (1): *Swięci niektorzy ofobliwy zwyczaj mieli prośić o známioná: Iáko to tu czyni ná tim mieýfcu Abram/ iáko też czynił Gedeon/ Ezechiaż/ á to dla nieiákiego wnętrznego á ferdecznego rużenia. BibRadz I 8b marg.*

b. *O reakcjach fizycznych i fizjologicznych: spowodowanie dolegliwości, choroby* (5) :

Wyrażenie: »powietrza [= przez powietrze jako źródło choroby] ruszenie« = *paraliż; paralysis, resolutio a. sideratio nervorum Cn [szyk 4:1]* (5): *Thegoż roku Krol Alexánder począł chorzeć z rużenia powietrza. BielKron 403; Wízákóz/ ieft téż chorób niemáło/ co z głowy [!] pochodzą/ á cieplicámi hánowác łye mogą: iáko łupánia/ puł głowy bolenia/ powietrza rużenie/ fkurczenie/ wft/ łzyie/ álbo infzych człónków drzenie *Oczko* 14; A iż przy tákich defcenfách/ kurcze/ powietrza rużenie/ guzy twárdé/ mieýfcá opuchlé/ á náciéklé bywáią/ té błotem iáko rzeczą pożyteczną/ okładác łyę godzi *Oczko* 17, 16v, 21v.*

4. *Dokuczenie (o dolegliwości fizjologicznej)* (1) : *LEkarze ftárzy/ ku przepużczeniu żywotá [tj. przeczyszczeniu przez wywołanie rozwolnienia]/ dawáli chorym łámę ciepłą wodę pić/ [...] á iefliż to więc nieporużyło: potym ią z miodem dáli: [...] po takim pićiu/ leżeć kazáli/ á zá pierwzym rużeniem wftawác niedáli: áni rychło ná tho ieść kazáli. *SienLek* 38v.*

5. *Powołanie pod broń, mobilizacja; expeditio Modrz, JanStat, Cn; motio Cn* (104) : *bo tho takowe ruffenie wiífłzy opyfane, nie ieft na zadnego infłego nieprzyacziela łtanowiono, iedno na łame⁸⁰ Czełarza Tureczkiego moczy. ConPiotr 33v; OrzRozm V.*

ruszenie kogo, czego (społeczności) (7): *Tákże nákoniec przełóżył [Włoch] Krolá Polłkiego ná de wżytkimi Krolmi/ gdy żadnego Krolá niemáłz/ ktoryby rużeniem połpolitym Kroleftwá łwego*

walczył/ mimo Krolá Polfkiego/ ták wielkim ludem. *OrzRozm* N3; *ModrzBaz* 119v; *StryjKron* 652. Cf »uchwalić ruszenie«, »ruszenie ziem«.

Zwrot: »uchwalić (a. uchwalać), namowić ruszenie; ruszenie (jest) uchwalone, złożone, uradzone« [*w tym: kogo* (3)] [*szyk zmienny*] (5:1;5:1:2): gdzie ná woynę Węgierfką pobor z Włoki po 12. grofzy vchwalono/ y rużenie Sláchtý według możności y dochodu káždego *StryjKron* 652. Cf »uchwalić pospolite ruszenie«.

Wyrażenia: »ruszenie wojenne, na wojnę, wojny [= wojenne]« = *bellica expeditio* *JanStat* [*szyk* 14:3] (8:6:3): Przed rużeniem woiennym máią być Seymy powiátowe ná mieýcách zwykłych/ y w ítárośtwách opiáných. *UstPraw* D2, D2v; Y zwiodfzy bitwę z Báchidem/ porážili go írodze/ á przetoż oná iego rádá/ y rużenie wojny [*et exitus eius*] było dáremne. *BibRadz* 1.*Mach* 9/68; Niktorzy z Rad y posłow iak przed tym działáli/ Rużeniá woiennego zázwdy przyftrzegáli. *MycPrz* I B3v; *SarnStat* 150, 1217. Cf »pospolite ruszenie na wojnę«.

»ruszenie ziem (a. [ziemie])« (1): WAruiąc iednák miánowicie/ y zoftáwuując ná tám téy prowinciiéy [*tj. ziemi inflanckiej*] obowiázek rużenia póspolitégo/ nie iedno pod rużenie ziem ínfzych Koronnych/ y Wielkiego Kśięstwa Litewkiego [...] *SarnStat* 1204; [Jakoś nam TM pisał około ruszenia ziemie, tedy się nam nie zda, aby teraz jakie ruszenie być miało *ListyZygmAug* 1552/239].

Zestawienie: »pospolite ruszenie« = *powołanie wszystkich zdolnych do walki mężczyzn (szlachty, mieszczan posiadających majątek ziemski oraz wójtów i sołtysów), też wojsko zebrane w wyniku tego powołania; expeditio generalis* *JanStat*, *Cn*; *expeditio universorum* *Modrz*; *bellum generale, bellica a. publica expeditio* *JanStat*; *expeditio maior* *Cn* [*szyk* 50:43] (93): Obieczył yfí gdy poddany iego K.M. koronny, przeczywko Tureczkiem moczom wiífzy opyfanem się ruśfá thefł poddany wielkiego Xieftwa Lytewfkiego według przemożenia íwego na thofł póspolite ruśenie. *ConPiotr* 34; [*posłowie*] proszą aby IKM sam osobą swą ku takowemu pospolitemu ruszeniu być raczył *Diar* 81; Rużenie póspolite/ toć íełt íásnie opiáne w Státucie/ á to íełt oštátecznia nádzieiá Polfkiey obrony *OrzRozm* V, N3, V2v, V3; A to íełt ieden ípofob wojny: ktory zowá póspolitym rużeniem wfzytkich tych/ co woynę Rzeczypośpolitey powinni. *ModrzBaz* 119v; A ták trzeba te^g/ żeby Rzeczypośpolita/ ábo słuźebnym ludem/ ábo póspolitem rużeniem bylá bronioná. *ModrzBaz* 137v, 119, 120, 120v; *StryjKron* 457; *GórnRozm* A2v *marg*, Bv, M; *ActReg* 3v, 5, 10, 74; y woienna władza vmnieyfzoná [*wojewodom*], gdy żołniérzém á nie póspolitym rużeniém íełt íie Polacy walczyć *SarnStat* 240; Acz w práwie Woiewodzym o Rużeniu póspolitym íełt nieco powiedziano, wfzákóz y tu doštáteczniéy może. bo y do Rużenia póspolitégo Hetman należy. *SarnStat* 430, 117, 129, 131 [4 r.], 132 [2 r.], 133 [3 r.] (30); Aby żaden niemogł wzywáć żadnych potrzeb cudzoziemfkich/ áżby pierwey potrzeby do póspolitégo rużenia potrzebne pokupił/ y gotowe miał *GrabPospR* K3, kt, Kv [2 r.], K2 [4 r.], K3v, K4 [2 r.] (14); *PowodPr* 62 [2 r.]; Póspolite też rużenie nie wfzytkim/ á fłufznie/ ímákuie/ íáko niepożyteczne/ nieporządne/ y niebeśpieczne *VotSzl* C3v, C3v [2 r.].

~ *Zwrot*: »uchwalić (a. uchwalać), namowić pospolite ruszenie; pospolite ruszenie (jest a. będzie) uchwalone, złożone (złożono), uradzone« = *bellum generale inductum fuerit, expeditio bellica instituta fuerit, expeditio generalis debet fieri* *JanStat* [*szyk zmienny*] (4:1;5:2:1): Zá namowá rad náfzych y prosbá posłow ziemfkich/ vchwaliliífmy woynę áłbo rużenie póspolite *UstPraw* K3

[*idem SarnStat* 117]; Potym Krol Iageło Stáruřzek pořpolite ruřzenie koronne vchwalił do Prus ná źimę przyřzłá *StryjKron* 577; y ruszenie Pospolite y Pobory namowiliřmy *ActReg* 50; Podatek vchwalon, takze y pospolite ruszenie. *ActReg* 74, 137; A gdy będzie vchwalonę ruřzenie pořpolité/ ku odmięnieniu iego/ Séymy niemáią byđź fkládanę *SarnStat* 123 [*idem* 299]; tedy vchwalamy z pozwolenięm wřzyřtkich řtanów/ náwřzeláką gwałtowną moc/ y naiazd nieprzyacięłfki/ pořpolité ruřzenie *SarnStat* 133; iż gdy ruřzenie pořpolité woienne Króleřtwá nářzego będzie zložono/ Szláchtá powiátów przerzeczonych Ořwięcimkięgo y Zatorřkięgo [...] będzie powinna woiovác *SarnStat* 1217, 117, 129, 299, 424, 1214.

Wyrażenia: »pospolite ruszenie na wojnę, do boju, wojenne, wojny [= *wojenne*]« = *bellica expeditio generalis JanStat* [szyk 8:3] (6:1:3:2): a iesslyby sią wtych piaczy lath Russenye pospolithe na voyną tam do Russy trafiło tedy tam bendzie volno panu Iakubovy y alexemu w Nochaczovye miesskacz do czterech nyedziel *ZapWar* 1548 nr 2668; Pierwey to v Krolá było w mocy nie fkládáiąc Seymu/ ruřzenie pořpolite ná woynę vczynić *GórnRozm* B2; POřpolité ruřzenie woyny nieináczyę/ iedno rozmyřlnie y z řluznych przyczyn y potrzeby pořpolitéy ná przyřzłę czáły vřtáwiác będziemy *SarnStat* 123 [*idem* 299]; A Iż wiele ludzi biorą pieniądze/ którzy téź řluzbę woienne ná łobie powinni nięć/ tedy względem powinności řwęy/ gdyby przypáđło woienne pořpolité ruřzenie/ ma przedię y powinien będzie poczet řtáwić przy řwoim pocźcie *SarnStat* 448, 78, 142, 299, 319, 335, 1217, 1218; POnieważ te media zebránia řkárbu/ y řporządzenia lepřzego pořpolitego ruřzenia do boiu [...] wolnego czáłu potrzebią/ á z přętká ná nagłá potrzebę/ [...] porwáne być nie mogą. *GrabPospR* L2.

»ruszenia pospolitego zbieranie« (1): RVSZENIA POSPOLITEGO ZBIERANIE: [*zobacz:*] Wići álbo *Reftium literae Lege* 4. *SarnStat* 430. ~

Szereg: »trwoga i ruszenie« (1): choćby który [żołnierz] pod trwoę y ruřzenie był wzdán/ á potym [...] pokazał řlitem Hetmáńřkim/ iż ná ten czás był ná pořludze Rzeczypořpolitéy y nářzýy/ ma zátym od wzdánia byđź wolnym *SarnStat* 433.

6. *praw. Zaskarżenie decyzji sądu, odwołanie się od niej do wyższej instancji, apelacja; appellatio Mącz, Cn; motio JanStat, Cn* (64) : ięliby řie komv niepodobala řkazn řzędzięgo, mozego řvřřycz na wiecze vedlia obyczaya prava a řtatutow řtaradawnych o Rvřřeniv napirřfanych *ComCrac* 17; *UstPraw* C2 [2 r.]; Theopompus krol Spártáńřki [...] wprzod Ephoros pořtánowił to ięřt ziemřkie vrzędniki/ ktorzy mimo krolá wřzyřtkę moc w R.P. řtanowić y řądzić mieli/ od ktorzych/ gdy co řądzili/ iuź ruřzenie do Krolá iřć nie mogłó. *Phil* Q; á inę wřzyřtki řpráwy/ ktoré przed řędzięgo przyđą/ ná to nic niedbáiąc/ iż przez ruřzenie nágánion ięřt/ niech będą řądzone. *SarnStat* 796; A to wřzyřtko iáko ruřzenie y náznáczenie Roku řluznie w Aktá řądownę przez řąd y Pifárzá máią byđź wpiřánę [...]. A řtroná która ruřzenie czyni nie więcýy/ ieno ieden groř z á zapłácić będzie powinna. *SarnStat* 808 [*idem* 811]; o wáźności zapirřów, że przeciwo nim nie zoftáie żaden odpór, żadna controwerřia, áni contradictia, iedno im dořyc czynić wypełnić potrebá, áni řędzia ruřzenia ma dopuřzczác. *SarnStat* 1260, 536, 795, 807 [5 r.], 810 [6 r.], 811 [2 r.]; [I bądą myály strony rok z russenym vrządovym przed krolyem yego (Miłó)řczyą *ZapřądKrac* 60; [řłowa řw. Stanisława:] Tęgo [Piotra] ia y řwiádkiem wiecznego záprzedánia [řwi Piotrowin]/ y Ewiktořem/ to ięřt zařtěpcą nienawirřnego ruřzenia řtáwiam. *DługoszMWilk* D.].

ruszenie kogo (23): Podkomorzégo ruŹenié/ y Appellácia od iego vrzędu *SarnStat* 1310. Cf *Wyrażenia*.

ruszenie od czego (a. *ab aliqua re*) [= *w jakiej sprawie*] (6): Od *Accessorii* ktore nieniółfa wieczney vtraty rzeczy glówney [...] niema bycz rvńienie łzędziégo *ComCrac* 16v, 22; żaden łąd áni vrząd nie ma dopuřcać appelláciiey áni ruŹenia *ab accessorio SarnStat* 808; Appelláciiey áni ruŹenia od rzeczy, która łtrácenia nie nieřie, dopuřcać [*sądy*] nie máia. *SarnStat* 808, 391, 402.

W połączeniach szeregowych (3): *Mącz* 13a; á táme przed tym łądem Tribunálłkim/ wřyřłkie łtrony w łprawách łwoich łądowych/ Rok y Roki będa mieć/ [...] iáko zá Dworem miećby mieli/ żadnych nie wymuiąc według ich controwerřiy/ łpraw/ Dekrétów/ Appelláciy/ RuŹenia/ odełłania/ rozpiřów odkłádania/ y inřyich punktów práwnyich *SarnStat* 869, 1255.

Wyrażenia: »ruszenie powiatu, powiatowe« [*szyk 2:1*] (2:1): Iz káżdá łprawá rzeczy ołádzonéy wedle niego [*artykułu 67.*] iřđz ma: popráwuiąc to w nim/ iz co przedtym zá włkazániém rzeczy ołádzonéy ná niepołłuznégo Powiátowé ruŹenie bywáło/ to teraz ták połłanawiamy: iz [...] *SarnStat* 874; Stárořłá Exekuciá z ruŹeniém powiátu [*tj. sądu ziemskiego*] zá dwie niedziel/ łtrony vkrzywdzonéy vczynić ma *SarnStat* 1181, 1181.

»ruszenie sędziégo (sędzi), sądu, sądowne (a. [*sądowe*])« = *appellatio Mącz; motio iudicis JanStat* [*szyk 20:1*] (19:1:1): *ComCrac* 16v, 22; *ZapWar* 1549 nr 2662 [2 r.], 1550 nr 2676 [2 r.]; O RuŹeniu Sędzyégo Grodzkiego. *UstPraw* C2v, C2; *Appellatio*, RuŹenie łądu/ odezwanie/ álbo *Appellacia* od yednego łędziégo do drugiego. *Mącz* 13a; chcemy/ áby to zá práwo było chowano: áby káżdému było wolno od łkazania Sędziégo Ziemřkiego álbo Grodzkiego nie przez obyczay ruŹenia łędziégo/ ále prořto łłowem áppellowác/ ná roki glówné *SarnStat* 535 [*idem* 807]; o który zakłád álbo zakłády łąd odrzućiwřy łądowne ruŹenia/ y ine wřyřłki zwłóki álbo łmykánia/ ten práwem zwyciężony/ temu który práwem wygrał [...] dořyc vczynić będzie powinien *SarnStat* 1255, 686, 807 [2 r.], 809 *řp*, 810 [2 r.], 1249 (12); [*ZapSądKrac* 34, 59, 63; á ták zá prořbá Połłow Ziemřkich ruŹenie Sędziégo [...] do pierwřzego vżywania przywrácamy *HerburtStat* 502].

Szeregi: »(tak) apelacyja a(l)bo (i, jako i, ani, a nie) ruszenie« = *appellatio seu motio JanStat* [*szyk 10:5*] (15): *Commiffarze* máia gránice czynić/ nie bacząc nic ná niebytnoć Sthárořty álbo tego co łkárzy o gránice/ nie bacząc nic ná ruŹenie ábo ná áppellacyá *UstPraw* I2v, K2; o tákowé Pozwy [*potwarne*] nie indźie vznawano byđz ma/ ieno v onégo łądu álbo vrzędu: v którégo produkowáné będa: á wřzákóž iedno w ten czás/ gdy łtroná o to czynić będzie chćiała: á *Appellacya* álbo ruŹenie do nas iřđz ma. *SarnStat* 711, 391, 402, 536 [2 r.], 742, 806 (13); [*ZapSądKrac* 34; *Potwierdz* A3v; O Spráwách Vrzędowych: ktore przez RuŹenie álbo *Appellacyá* przed Krolá przypádná *HerburtStat* 33 (*Linde s.v. ruszyć*)]. [*Ponadto w połączeniach szeregowych* 2 r.]

»ruszenie to jest naganienie; ruszenie z naganieniem« (1;1): Káżimiérzów [*statut*] łie rozumie o ruŹeniu [*sędziégo*] łámym/ to ielř/ nágánieniu. A *Zygmuntów*/ ktoby pozwał vrząd. *SarnStat* 469, 1298.

Żart. (1): PRawdá Sędzia/ bych ia był od dekrétu twégo *Appellował*/ kiedyř mię do trunku dobrégo Skazał/ nie dopuřćilbyř w ón czás był ruŹenia *PudłFr* 29.

II. Rzeczownik od „ruszyć się” (4) :

1. Wykonanie ruchu, poruszenie się (3) :

ruszenie czyje (1): LatHar 45 cf W połączeniu szeregowym.

W połączeniu szeregowym (1): Profzę twey Bołkiey miłości (o nałódzfy Iezu) wielce prągnąc ábyś to raczył wczynić/ żeby kážda łpráwá/ łowo/ myśl/ rużenie y wełtchnienie moje obracało się ná cześć y chwałę imieniá twe^{go} świętego. *LatHar 45.*

a. Trzęsienie ziemi (1) :

Wyrażenie: »ruszenie ziemie« (1): Terrae motus, Rużenie/ vpádnienie ziemie. Mącz [234]a.

b. Zdolność do wykonywania ruchów (1) : Animalis – Ducha, rużenię [!] włobie maiący. *Calep 71a.*

2. Rozruchy, niepokoje społeczne (1) : Motus, Rużenie/ záchwianie zwáda/ powłtanie/ niepokóy/ zámiełzanie. *Mącz [234]a.*

III. Rzeczownik od „ruszyć” a. „ruszyć się”: wyruszenie, rozpoczęcie przemieszczania się; *commotio PolAnt; cursus Modrz; motio JanStat (25) :* Názáiutrz tedy [król Ludwig] dawłzy znák ku rużeniu/ z Tolmy wyciągnął *BielKron 306v.*

ruszenie skąd (2): Rużenie Zydow z Afserot. *BielKron 40 marg. Cf Wyrażenie.*

ruszenie dokąd (2): Rużenie do Litwy. *BielKron 381v marg. Cf Wyrażenie.*

ruszenie czyje [w tym: pron poss (3), G sb (2), ai (1)] (6): *RejPs 98;* A ták Iozue rano powłtawłzy rużył namioty. (*marg*) Rużenie Iozue. (–) *BielKron 46v;* á Alexánder leżał v Bracłáwiá z Litwą czekáiąc krolewskiego rużenia. *BielKron 398v, 40 marg; KochPs 170; SarnStat 655; [BielKron 1551 155v].*

W połączeniu szeregowym (1): tedyć też do woyny trzeba koni dobrych: ktoreby też niech dobrze karmiono/ y częłtem przeieždżaniem ćwiczono/ do łtępnego chodu/ do rużenia/ do záłtánowienia/ ná łtronę powracánia *ModrzBaz 110.*

Wyrażenie: »ruszenie z mie(j)sca (na miesce)« (1): *RejPs 98;* [Rużenie pirwłze náłzego narodu Vandalitow/ s łwego miełfca oyczyłtego z żonámi y z dziećmi [...] było od rzeki Tanais álbo Carcinitu *BielKron 1551 155v].*

W przén (2) : Bowiem rużenie twoie [*Panie*] zmiełca namiełce niełza iedno mułi mieć pocztu przynamniey łto tyłięcy y wiele tyłięcy angiółow *RejPs 98;* Czálru rużenia twęgo [*in die virtutis tuae Vulg Ps 109/3*] przy tobie łwym pánie Twóy lud chęłliwie łtanie. *KochPs 170.*

a. O wojsku: Wymarsz, atak (16) : A niź się Káłztellan ruży ná woynę/ ma obwiełcić łwemu powiátowi tydzień przed rużeniem miełfca *UstPraw D2; SarnStat 433.*

ruszenie skąd (3): O rużeniu z gránic. *UstPraw D3;* Gdy o ruszeniu Zołnierzy mowiono od Krakowa X Arcybiskup excaudit y rzekł et fraus et dolus między nami *ActReg 8. Cf »ruszenie z miełjsca«.*

[*ruszenie dokąd:* A gdy iuż miáło być połpolite rużenie do Troiey/ łmyłł łobie [*Ulysses*] łzaleńłtwo áby nie iechác ná woynę *BielKron 1551 10v.*]

ruszenie czyje (3): Zołnierza nie mámy ani wodza, ktoryby sprawám woiennym rozumiał. Ieslibysmy pomocy od Krola Ie^{go} M nie mieli Bog wie iaka sprawa będzie y exitus naszego ruszenia. *ActReg 50, 8; OrzJan 34.*

[**Zwrot:** »ruszenie uczynić«: Stey przyczyny krol [...] wielką á nieważną przylięgą mocnie fie obwiázal [!]/ że miał Zydy/ bez żadney odwłoki wydác/ [...] á pothym że miał ruślenie wczyniwłsy [*exercitu autem ducto*] ciągnąc do Zydowskiejey ziemie/ á łpułtoślyc ią ogniem y mieczem *Leop 3.Mach 5/28 (Linde s.v. ruszyć).*]

Wyrażenia: »ruszenie z miejsca« (1): Trzebá przyzwyczáic do tego żołnierze/ áby znákw ktore Hetman dawa/ pilnowáli: ktore dawáią ku potkaniu/ y zásię ná odwrot/ ná ftánowienie obozu/ y ná ruślenie z mieyfcá [*et ad discedendum*] *ModrzBaz 111v.*

»ruszenie do potrzeby« (1): A żeby więc té pozwy nie wczyniły trudności iákię/ gdy do ruślenia żołniérzóm do potrzeby iákię zá rozkazaniem Hetmáńłkim [...] przydźie/ [...] tedy pośtanawiamy/ że [...] *SarnStat 433.*

»ruszenie na wojnę« = *expeditio bellica JanStat (4):* Aby ruślenie ná wojnę porządne nápotym było/ [...] wśtawiamy/ [...] áby Káłztelan [...] czwórzy á namnię trzy dni ná mieyfcu ku ściąganiu náznáczonym w powiećie łwym czekał. *SarnStat 302, 299 źp, 1059, 1188.*

Szereg: »wyprawa ani ruszenie« (1): thakełł tełł łwiczky kazdy ma bydz karán iefly ze thego [*stanięcia do wojny*] nieuczynil thą wyną ktora bendzie na Seymie przyłłlem pośtanowiona. Alie taka wyprawa any tho ruślenie niema bidz pośpolithe. ałłby iułł pewno belo. yłłby Czełarż Tureczky zrzuciel przemierze, ktore łkrolem iego Mcz ma *ConPiotr 33v.*

α. Najazd, inwazja (3): Cóz wáłzá kró: M. mniémałz/ aby [*cesarz turecki*] łobie tego lekce wáżyć miał/ o czym wié/ że y wáłzá kró: M. rozumieć dobrze racyzł/ iż Niemiecka ziemiá wpaść niemoże/ áżby iednym ruśleniem oraz Polłká wpađłá? *OrzJan 82.*

ruszenie czyje (2): Głos wieści oto idzie/ y ruślenie wielkie ziemie połnocney/ áby połóżyło miáłta Iehudłkie pułtynią (y) miełzkaniem łmokow. *BudBib Ier 10/22;* Nie trzebasię tez Słaskiego ruszenia obawiac. bo tam ludzie nie potemu gospodarstwem się wielkim zabawili *ActReg 4v.*

Synonimy: **I.1.** dotknienie; **6.** apelacyja, mocyja, odezwanie, odwołanie, odzew, prowokacyja; **II.2.** burza, burzka, fakcyja, rozruch, rozterk, wzburzenie, zamieszanie, zamieszka, zburzenie; **III.a.** wyprawa.

Cf **RUSZYĆ, RUSZYĆ SIĘ**

ALKa, MN